

የዕብራውያን

መጽሐፍ

ትምህርት ሁለት
ወቅርና ይዘት

THIRD MILLENNIUM

MINISTRIES

Biblical Education. For the World. For Free.

ማውጫ

1. መግቢያ

2. የሚደጋገም ይዘት

ሀ. የመጨረሻው ዘመን በኢየሱስ

ለ. የብሉይ ኪዳን ድጋፍ

1. ጭብጥ ዳራዎች
2. ነገረመለኮታዊ አመለካከቶች
3. የሞራል ግዴታዎች
4. ነገረ-ፍፃሜያዊ ትንቢቶች
5. ሥርወመንግሥታዊ ጭብጦች

ሐ. ስለመጽናት የተሰጠ ምክር

1. ምላሾች
2. ተነሳሽነቶች

3. አሳማኝ አወቃቀር

ሀ. የመላእክት መገለጥ

ለ. የሙሴ ሥልጣን

ሐ. የመልከዲያቅ ክህነት

መ. አዲስ ኪዳን

ሠ. ተግባራዊ ጽናት

4. ማጠቃለያ

የመጨረሻው ዘመን በኢየሱስ

አብዛኛውን ጊዜ፣ “የመጨረሻው ዘመን” ስለሚባለው መግለጫ የክርስቶስ ተከታዮች ሲሰሙ አዕምሯቸው በቀጥታ የሚነጉደው ክርስቶስ በክብር በሚመለስበት ወቅት ወደሚሆኑት ነገሮች ነው። አብዛኛዎቻችን ስለ ታላቁ መከራ፣ ስለ ንጥቀት፣ እና ስለ ሺህ ዓመት የተቻለንን ሁሉ ለመረዳት ብዙ ጊዜ እንወስዳለን። በዕብራውያን መጽሐፍ ስለ “መጨረሻው ዘመን” ስንናገር ግን፣ ከክርስቶስ ዳግም መመለስ ጋር በቀጥታ ከሚያያዙ ክስተቶች የዘለለ ነገር በልብናችን ይዘን ነው።

ክርስቲያናዊ የነገረ-መለኮት ምሁራኑ ስለ መጨረሻው ዘመን መጽሐፍ ቅዱስ የሚያስተምረውን ከ“ነገረ-ፍጻሜ” ጋር ያጣቅሱታል። ይህ ቃል eschatos (ἔσχατος) ከተሰኘው የግሪክ ቃል የተወሰደ ሲሆን ትርጓሜውም “ፍጻሜ” ወይም “መጨረሻ” ማለት ነው። የሚያስገርመው፣ ይህ የአዲስ ኪዳን ቃል አገባብ በብሉይ ኪዳን የተጠቀሰው ገና ጥንት በዘዳግም 4:30 “በዘመኑ ፍጻሜ” ተብሎ ሲጠቀስ ነው። በዚያ ስፍራ፣ እስራኤል በእግዚአብሔር ላይ ቢያምፅ ለምርኮ እንደሚሰጥ ሙሴ ያስጠነቅቃል። ቢመለሱ ግን፣ በዘመን ፍጻሜ፣ ከምርኮ ተሰብስበው ተወዳዳሪ ወደ ሌላው የእግዚአብሔር በረከት ውስጥ እንደሚገቡ ያረጋግጥላቸዋል። የብሉይ ኪዳን ነቢያትም እስራኤል ከምርኮ ከመመለሷ ጋር የተያያዙ ጉዳዮችን ከ“ዘመን ፍጻሜ” ጋር አያይዘውታል።

ዕብራውያን 1:1-2 ስንመለከት የዕብራውያን ጸሐፊ መጽሐፉን ሲጽፍ በልቡ ነገረ-ፍጻሜን እንደያዘ መመልከት አስቸጋሪ አይሆንም። እስኪ ገና ከጅምራው የጻፈውን አድምጡ፡

ከጥንት ጀምሮ እግዚአብሔር በብዙ ዓይነትና በብዙ ጎዳና ለአባቶቻችን በነቢያት ተናግሮ፤ ሁሉን ወራሽ ባደረገው ደግሞም ዓለማትን በፈጠረበት በልጁ በዚህ ዘመን መጨረሻ ለእኛ ተናገረን፤ (ዕብ 1:1-2)

እነዚህ የመክፈቻ ጥቅሶች እግዚአብሔር በክርስቶስ “በዚህ ዘመን መጨረሻ” ወይም በኤስካቶሎጂካል “ቀናት” ምን እንዳደረገ እንዴት እንዳጣቀሱ ተመልከቱ። የዕብራውያን ጸሐፊ ይህንን ሲል ምን ማለቱ ነው? ለእርሱ የነገረ-ፍጻሜ ጉዳይ ለምን ወሳኝ ሆነ?

ገና በጽሐፉ መክፈቻ ገፅ፣ በዕብራውያን መጽሐፍ የመጀመሪያ ቁጥሮች ውስጥ፣ ኢየሱስ ከእርሱ አስቀድመው የመጡ የትንቢት ቃሎች ፍጻሜ መሆኑን እንዲውቁ ይፈልጋል። “ከጥንት ጀምሮ እግዚአብሔር በብዙ ዓይነትና በብዙ ጎዳና ለአባቶቻችን በነቢያት ተናግሮ፤ ሁሉን ወራሽ ባደረገው ደግሞም ዓለማትን በፈጠረበት በልጁ በዚህ ዘመን መጨረሻ ለእኛ ተናገረን፤” ይላል። ያም ማለት ኢየሱስ ከእርሱ አስቀድሞ የመጡ ነገሮች ሁሉ ፍጻሜ ነው ማለት ነው። እርሱ የጌታ መምጣት፣ የጌታ ቀን መምጣት፣ የመንግሥቱ ጅምራ፣ በሰው ልጅ ታሪክ ውስጥ እግዚአብሔር ሊናገር የሚፈልገው የፍጻሜ ቃል ነው፤ ያም በኢየሱስ ውስጥ ይገኛል። (ዶ/ር ኬ. ኤሪክ ቶኔስ)

በዕብራውያን የተገለጠውን ነገረ-ፍጻሜ ለመረዳት፣ በብሉይ ኪዳን ፍጻሜ እና በብሉይና በአዲስ ኪዳን ውስጥ በሚገኘው በእስራኤል ታሪክ ቀኝ ግራ ፊት ኋላ መጓዝ ይገባል። በነገሥታቱ ዘመን፣ እስራኤል በእግዚአብሔር ላይ እጅግ ጥልቅ በሆነ አመፅ ውስጥ ተዘፍቃ ነበር። በስተመጨረሻም አብዛኛውን ሰሜናዊው እስራኤል በምርኮ ጠራርጎ ይወስድ ዘንድ የአሦርን ሠራዊት ሰደደባቸው። ቆይቶም፣ የባቢሎን ሠራዊት በይሁዳ ላይ ተመሳሳዩን እንዲያደርግ እግዚአብሔር ላከው። እ.አ.አ. በ586 ዓ.ዓ. አካባቢ፣ የእስራኤልና የይሁዳ ቅሬታዎች በመጨረሻዎቹ ቀናት እግዚአብሔር የሚያስተላልፈውን ፍርድና በረከት ተስፋ በማድረግ ወደ ተስፋይቱ ምድር ተመለሱ። ሆኖም መጠነ-ሰፊ ንስሐ እልታካሄደም። በውጤቱም፣ እስራኤል ለአምስት ምዕተ-ዓመታት በምድያም ፣ በፋርስ፣ በግሪኮች እና በስተመጨረሻም በሮሜ የጭቆና አገዛዝ ስር ወደቀች።

በብሉይና በአዲስ ኪዳን መካከል በሚገኙ ዘመናት፣ አብዛኛው የአይሁድ ማኅበረሰብ በመጨረሻው ዘመን እግዚአብሔር ፍርድንና በረከትን ያመጣል ብለው በማያወላውል ተስፋ ሲጠብቁ ነበር። ይህ ተስፋ ለእነርሱ በጣም ወሳኝ ነው ስለዚህም ታሪክን ሁሉ በሁለት ታላላቅ ዘመናት ከፍለዋል። እስራኤል በኃጢአት የተዘፈቀችበትንና ለምርኮ የተዳረገችበትን ዘመን “የአሁን ዘመን” ይሉታል። እግዚአብሔር በጠላቶቹ ላይ የመጨረሻውን ፍርድ የሚስተላልፍበትን፣ በታመኑት ህዝቡ ላይ ደግሞ ታላቅ በረከቱን የሚያፈስስበትን ዘመን “የሚመጣው ዘመን” ይሉታል። በብሉይ ኪዳን ትንቢቶችም መሠረት፣ ከዚህኛው ዘመን ወደሚመጣው ዘመን የሚያሸጋግር የዳዊትን ታላቅ ልጅ፣ መሲሁን እንደሚልክ ያውቃሉ።

የዕብራውያን ጸሐፊም በዘመነ ፍጻሜ ላይ በማትኮር፣ ከተደራሲያኑና ከሰፊው የአይሁድ ማኅበረሰብ ጋር የሚጋራውን እምነት ይገነባል። በተመሳሳይ መንገድ ግን፣ በኢየሱስ የሚያምኑና የማያምኑት ጉዳዩን በተለያዩ መንገድ እንደሚያዩት ደግሞ ደጋግሞ ያመለክታል። የማያምኑት አይሁድ መሲሁ ትዕይንታዊና ቅፅበታዊ በሆነ መንገድ በአሁኑ ዘመንና በሚመጣው ዘመን መካከል ሽግግር ያደርጋል ይላሉ። የኢየሱስተከታዮች ግን ኢየሱስ የመጨረሻውን ዘመን በሦስት እርከኖች እንደሚያመጣው ያውቃሉ። በመጀመሪያ ምፅዓቱ መንግሥቱን በይፋ ያውጃል፣ በቤተክርስቲያን ዘመን ደግሞ መሲሃዊ መንግሥቱን ያስፋፋል፣ በክብር ተመልሶ በሚመጣበት ወቅት ደግሞ የመሲሃዊ መንግሥቱ ፍጻሜ ይሆናል። የአዲስ ኪዳን ጸሐፊትም የሐዋርያት ሥራ 2:17 እና 2ኛ ጴጥሮስ 3:3 በመሳሰሉ ምንባቦች እነዚህን ሦስት እርከኖች “የመጨረሻው ዘመን” በማለት ይጠቅሷቸዋል።

የዚህን ሃሳብ ጠቃሚነት የምትገነዘቡት የዕብራውያን ጸሐፊ ስለ “መጨረሻው ዘመን” ተመሳሳይ ቋንቋ የከሰድስት ያላነሰ ጊዜ የተጠቀመ መሆኑን ስታስተውሉ ነው። በዕብራውያን 2:5፣ ክርስቶስ በክብር ስለሚመለስበት ስለ “ሚመጣው ዓለም” ጽፏል። በ6:5 ውስጥ ደግሞ አብዛኞቹ ተደራሲያኑ ስላለፉበት ሊመጣ ስላለው የዓለም ኃይል ጽፏል። በ9:11 ደግሞ፣ ክርስቶስ “አሁን በዚህ ያሉት መልካም ነገሮች” ምንጭ ስለ መሆኑ ይጠቅሳል። በ9:26 ደግሞ፣ የኢየሱስን የምድር አገልግሎት “የዘመን ፍጻሜ” በማለት ይጠቅሳል። በ13:14 ውስጥ፣ የክርስቶስ ተከታዮችን የመጨረሻ ተስፋ “የምትመጣዎ ከተማ” በማለት ይጠቅሳል። ስለ እነዚህ ስለ መጨረሻው ዘመን በተደጋጋሚ የተጠቀሱ የታወቁ መንገዶች በጸሐፊው ዓላማ ውስጥ ምን ያህል ወሳኝ ስፍራ እንዳላቸው ቅምሻውን ያሳዩናል።

በዕብራውያን ይዘት ውስጥ የተደጋገሙት መሪ ሃሳቦች በኢየሱስ ስለሚመጣው የመጨረሻ ዘመን ትኩረት ማድረጋቸውን ከተመለከትን፤ በመጽሐፉ ውስጥ ስለተደጋገመው ሁለተኛ ጉዳይ ወደመነጋገሩ እንሸጋገራለን፤ ያም ጸሐፊው ስላነገበው ነገረ-መለኮታዊ አመለካከት ብሉይ ኪዳናዊ ማረጋገጫ ይሆናል።

ብሉይ ኪዳናዊ ማረጋገጫ

የዕብራውያን መጽሐፍ፣ ከብሉይ ኪዳን ወደ 100 ለሚጠጉ ጊዜያት ጠቅሷል፤ ወይም አጣቅሷል ወይም አመልክቷል። እነዚህም የብሉይ ኪዳን ማጣቀሻዎች ለጸሐፊው ዓላማ ወሳኝ ስለነበሩ በመጽሐፉ ወሳኝ ዋና ክፍሎች ውስጥ ደጋግመው ይታያሉ። ይህ ለምን እንደሆነ መረዳትም አዳጋች አይሆንም። በአካባቢው የነበረውን የአይሁድ ማኅበረሰብ አስተምህሮ ለመሞገት፣ ሁላቸው ቅዱስ ብለው የሚቆጥሩትን የብሉይ ኪዳን ዶኩሜንት የዕብራውያን ጸሐፊም መረጃው ያደርጋል።

ጭብጥ ዳራዎች

ለዚህ ትምህርት የያዘነውን ዓላማ ለማሳካት የዕብራውያን ጸሐፊ ደግሞ ደጋግሞ ከብሉይ ኪዳን ያጣቀሰባቸውን እና ያስተናገደባቸውን አምስት መንገዶች መመልከቱ ይጠቅማል። በመጀመሪያ፣ ወደ ብሉይ ኪዳን ጭብጥ ዳራዎች ትኩረትን ይሰባል።

በቀላሉ ለማስቀመጥ፣ ከዕብራውያን መጻሕፍት አንዳንድ ታሪካዊ ዝርዝሮችን በማንሳት ጥቂት ቃላቶችን ይጠቅሳል። ከዚያም እነዚያን ጭብጦች ስለ ክርስትና እምነት ከሚያቀርበው መልእክት ጋር ያስማማል። ለምሳሌ፣ በዕብራውያን 7:2 ከዘፍጥረት 14:18 በመጥቀስ፣ “መልከጼዴቆ፣ የሰላም ንጉሥ” የተሰኘው ስም “የጽድቅ” እና “የሰላም ንጉሥ” ማለት ነው በማለት ያብራራል። ይህም ጭብጥ ዳራው በኢየሱስና በመልከጼዴቆ መካከል የሚያቀርበውን ንፅፅር ያጠናክራል።

ሌላ ምሳሌ ለማንሳት፣ በዕብራውያን 12:20 እና 21 ውስጥ ጸሐፊው፣ በዘፀአት 19:12፣13 ደግሞም በዘዳግም 9:19 የተመዘገበውን እና እስራኤላውያን በሲና ተራራ የተገለጠባቸውን ፍርሃት ይዘግባል። ከዚያም የእስራኤልን ፍራቻ የክርስቶስ ተከታዮች በሰማያዊቷ ኢየሩሳሌም ከሚጠብቃቸው ደስታ ጋር ያነጻጽራል።

ነገረ-መለኮታዊ አመለካከት

በሁለተኛ ደረጃ፣ ጸሐፊው በእርሱም ዘመን እውነትነት ያላቸውን ብሉይ ኪዳናዊ የነገረ-መለኮት አመለካከቶችን ይጠቅሳል።

በእነዚህ ምክንያቶች፣ ቀላል ታሪካዊ ጭብጦችን ከመጥቀስ ይልቅ፣ በዕብራውያን ጽሑፎች በተረጋገጡ ነገረ-መለኮታዊ እምነቶች ላይ ያተኩራል። ስለ እግዚአብሔር ስለራሱና ስለሌሎች ጉዳዮች የሚያዙ የእምነት አቋሞች ከእግዚአብሔር ጋር ጥብቅ ቁርኝት አላቸው።

ለምሳሌ፣ በዕብራውያን 1:5 ውስጥ፣ ጸሐፊው 2ኛ ሳሙኤል 7:14 ወይም ተጓዳኝነት 1ኛ ዜና 17:13 ያጠቅሳል። በዚህ ስፍራ፣ ከዳዊት ዘመን ጀምሮ፣ ከዳዊት ዘር የሆነ ንጉሥ በጠቅላላ የእግዚአብሔር “ልጅ” ተብሎ እንደሚጠራ እግዚአብሔር ያውጃል።

በዕብራውያን 1:7 ውስጥ፣ መላእክት አገልጋይ መናፍስት ተብሎ መገለጣቸውን ከመዝሙር 104:4 ጸሐፊው ይጠቅሳል።

በዕብራውያን 2:6-8፣ መዝሙር 8:4-6 ይጠቅሳል። የሰው ዘር ከመላእክት የሚያንሰው እስከመፍፃሚያ ቀን ድረስ ብቻ ነው፣ ምክንያቱም ከክርስቶስ ጋር በፍጥረት ላይ የሚገዙት መላእክት ሳይሆኑ የሰው ዘር ነው በማለት መከራከሪያውን ያቀርባል።

ዕብራውያን 2:13 ኢሳያስ 8:17-18 ይጠቅሳል። እነዚህ ጥቅሶች የእግዚአብሔር ነፃ የማውጣት በረከቶች የአብርሃም ዘር ለሆነው ለሰው ልጅ እንጂ ለመላእክት አልተሰጡም።

በዕብራውያን 6:13-14፣ እግዚአብሔር ለአብርሃም የገባውን መሃላ ከዘፍጥረት 22:17 ያጠቅሳል። በዚህ ስፍራ እግዚአብሔር ለአብርሃም የገባው ቃል ኪዳን ቋሚና እስከ አዲስ ኪዳን ድረስ ዘላቂ መሆኑን ነን አረጋግጧል።

በዕብራውያን 12:29፣ ጸሐፊው ከዘዳግም 4:24 በመጥቀስ እግዚአብሔር የሚባላ እሳት መሆኑን ገልጧል። ይህንን ያደረገው እግዚአብሔር ዛሬም በክርስቶስ የሚባላ እሳት ነው የሚለውን ትምህርቱን ለማጠናከር ነው።

በዕብራውያን 4:4-7፣ 8:5፣ 9:20፣ 10:30-31፣ 10:38 እና 13:5 ውስጥ ተመሳሳይ ምሳሌዎች ይታያሉ። በእነዚህ ምንባቦች ውስጥ፣ የዕብራውያን ጸሐፊ በብሉይ ኪዳን የተመሠረቱ አንዳንድ ነገረ-መለኮታዊ አመለካከቶች በአዲስ ኪዳን ዘመንም እውነት ሆነው ዘልቀዋል።

የዕብራውያን ጸሐፊ ኢየሱስ ከብሉይ ኪዳን የሚልቅ መሆኑን ቢገልጥም፣ ኢየሱስ ስላን ብሉይ ኪዳንን አሳገሰ፣ ወይም በቃ ያፈጀ ነው ብሎ ወይም በቀላሉ ቸል ሊባል ይችላል፤ ከዚህ በኋላ ልናነብበው አይገባም፤ ብሎ በአንድም ነጥብ እንኳን አልጠቀሰም። የዚህን ነገር ፍንጭ እንኳን የትምህርት አናገኝም። በየትኛም ስፍራ የዕብራውያን ጸሐፊ ብሉይ ኪዳንን የእግዚአብሔር ቃልነቱን በመቀበል ፍፁም ከበሬታ በመሰጠት ነው የሚጠቅሰው። ከሁሉ እጅግ ወሳኝ ደግሞ፣ የኢየሱስ ማንነት ትርጉም የሚሰጥ ይሆን ዘንድ ወሳኞቹን ክፍሎች ያዋቀረው ብሉይ ኪዳን መሆኑ ነው። ኢየሱስ ሊቀ ካህን ነው። ሊቀካህን ምንድን ነው? ለሚለው ጥያቄ ምላሹ በብሉይ ኪዳን ተቀምጧል። የተወሰኑ መስዋዕቶችን ጠቅሷል። ደም ማለት ምን ማለት ነው? በመገናኛው ድንኳን ውስጥ ቅድስተ ቅዱሳን ምን ማለት ነው? አዎን፣ ዕብራውያን እንደሚነግረን ሰማያዊ የመገናኛ ድንኳን ነው ሆኖም ግን በምድራዊውም ድንኳንና በሰለሞን መቅደስም ተምሳሌቱ ተቀምጧል። እንግዲያው በርካቶቹ ክፍሎች፣ የግለሰብ ባህሪያን ሁሉ የሚያካትቱት፣ የተመሠረቱት በብሉይ ኪዳን የእምነት መለያ ነው። ለምሳሌ፣ በዕብራውያን 11 የተጠቀሰው በጎ ምሳሌ ወይም በዕብራውያን 3 መጨረሻ የተጠቀሰውና በምድረበዳ ወደቀው የመቅረታቸው ክፉ ተምሳሌት የተመሠረተው በብሉይ ኪዳን ነው። እነዚያ ሁሉ ተወሰኞች ከብሉይ ኪዳን ነው።

ዶ/ር ዲ.ኤ. ካርሰን

ግብረገባዊ ግዴታዎች

በሦስተኛ ደረጃ፣ የዕብራውያንን ጸሐፊ በተጨማሪም የማይሻሩ የሞራል ግዴታዎችን ይጠቅሳል። በእነዚህ ጉዳዮች፣ በብሉይ ኪዳን ዘመን እግዚአብሔር በህዝቡ ላይ ሞራላዊ ግዴታዎችን አስቀምጧል። እነዚህ ግዳጆች ለአዲስ ኪዳን የእግዚአብሔር ህዝብም መለኪያ ሆነው ዘልቀዋል።

ለምሳሌ፣ በዕብራውያን 3፡7-15 ውስጥ፣ እስራኤል በእግዚአብሔር ላይ እንዳታምፅ በመዝሙር 95፡7-11 እንዳስተማረ አመልክቷል።

እግዚአብሔር በሚቀጣት ወቅት እስራኤል ተስፋ እንዳትቆርጥ ምሳሌ 3፡11-12 እንዳሳሰበ ዕብራውያን 12፡5-6 ያመለክታል።

ተደራሲያኑ ምሳሌ 4፡26 እንዲጠብቁና የጽድቅን መንገድ አጥብቀው እንዲከተሉ ዕብራውያን 12፡13 መመሪያ ይሰጣል።

በዕብራውያን 13፡6፣ ተደራሲያኑ በእግዚአብሔር ላይ ያላቸውን መተማመን እንዲገልጡ፣ ጸሐፊው ውስጥ ከመዝሙር 118፡6-7 በመጥቀስ ያደፋፍራቸዋል።

የብሉይ ኪዳን የሞራል ግዴታዎች በአዲስ ኪዳን የክርስቶስ ተከታዮችም ዘንድ በፅኑ እንደሚቀጥሉ እነዚህ ማጣቀሻዎች ያመለክታሉ።

የነገረ-ፍፃሜ ትንቢቶች

በአራተኛ ደረጃ፣ በርካታ ነገረ-ፍፃሜያዊ ትንቢቶችን ጸሐፊው ከብሉይ ኪዳን ይጠቅሳል።

የብሉይ ኪዳን ጸሐፍት ስለ “መጨረሻው ዘመን” በበርካታ ምንጫዎች ውስጥ ተንብየዋል። የእስራኤል ግዙታኝነት ሲያከትምና የእግዚአብሔርም ድል አድራጊ መንግሥት በመላው ዓለም ሲስፋፋ እግዚአብሔር ምን እንደሚያደርግ ጽፏል። የዕብራውያንን ጸሐፊም የእግዚአብሔር የፍፃሜ ፍርድና በረከት በክስቶስ የተፈፀመ መሆኑን ለማሳየት በርካታ የብሉይ ኪዳን ትንቢቶችን ተጠቅሟል።

ለምሳሌ፣ ዕብራውያን 1፡6 ዘዳግም 32፡43 ን በግሪክኛው የብሉይ ኪዳን ቅጂ በስብዓ-ሊቃናት፣ እንደተጠቀሰው ዓይነት ጠቅሷል። እግዚአብሔር የመጨረሻውን ድል በጠላቶቹ ላይ ሲቀዳጅ መላእክት አንገቶቻቸውን ዝቅ በማድረግ በትህትና እንደሚያመልኩት እነዚህ ጥቅሶች ይናገራሉ።

በተመሳሳይ መንገድ፣ በዕብራውያን 1፡10-12 ውስጥ፣ ጸሐፊው መዝሙር 102፡25-27 ይጠቅሳል። መላእክት በትልቁ ከበሬታን የሚያገኙበት የአሁኑ የፍጥረት ሥርዓት፣ በታሪክ ፍፃሜ ላይ እንደሚጠፋ ምንጫ ይተነብያል።

ዕብራውያን 1፡13 ደግሞ የእርሱ ታላቅ ልጅ መሲሁ ከመላእክት እጅግ የከበረ እንደሚሆን ዳዊት የተናገረውን የዓለም አቀፋዊ ሉዓላዊነት ትንቢት ለማመልከት መዝሙር 110፡1 ይጠቅሳል።

በዕብራውያን 5:6 እና 7:17፣ ጸሐፊው መዝሙር 110:4 ይጠቅሳል። የዳዊት ታላቅ ልጅ ስለሚቀበለው የንግሥና ክህነት የተነገረው ትንት ከራሱ የሚወጣ ሳይሆን ከእግዚአብሔር የተቀበለው መሆኑን አፅንኖት ይሰጠዋል።

በዕብራውያን 8:8-12፣ ጸሐፊው ከኤርምያስ 31:31-34 ይጠቅሳል። እነዚህ ጥቅሶች፣ እግዚአብሔር ከሙሴ ጋር በገባው ቃል ኪዳን መሠረት መጓዝ ያቃተውን የሰውን ዘር ችግር፣ ከእስራኤል ምርኮ በኋላ፣ አዲሱ ኪዳን እንደሚያስወግደው ይተነብያሉ።

ዕብራውያን 10:16-17፣ ደግሞ በክርስቶስ የሆነው አዲስ ኪዳን ከዚያ በኋላ መስዋዕትን ለአንድ ጊዜና ለዘላለም በማድረግ እንደሚያስቀረው ለማሳየት ኤርምያስ 31 ደግሞ ይጠቅሳል።

በዕብራውያን 7:21፤ 10:37፤ 12:26 ውስጥም፣ ጸሐፊው ስለመጨረሻው ቀን የተነገሩ ትንቢቶችን ያነሳል።

ሥርወ-መንግሥታዊ ጭብጦች

በአምስተኛ ደረጃ፣ በመዝሙራት ውስጥ ስለ ዳዊት ዘር የተነገሩ ሥርወ-መንግሥታዊ ጭብጦችን ጸሐፊው ይጠቅሳል።

እነዚህ ምንጠቅ የዳዊት ሥርወ-መንግሥት ስለሚጠበቅበት ለእግዚአብሔር የታመነ አገልግሎት የመስጠት ስታንዳርድ ይናገራሉ። ሆኖም፣ የብሉይ ኪዳኖቹ የዳዊት ዝርያዎች እነዚህን ስታንዳርዶች በፍፁምና አልጠበቁም። ስለዚህ ከዳዊት ቤት የሆነውን ይህንን ስታንዳርድ የፈፀመ ሉዓላዊና ፍፁም ዘር ኢየሱስ መሆኑን የዕብራውያን ጸሐፊ ይናገራል።

ለምሳሌ፣ በዕብራውያን 1:5፣ ጸሐፊው መዝሙር 2:7 እና 2ኛ ሳሙኤል 7:14 ይጠቅሳል። እነዚህ ጥቅሶች መንግሥታትን ሁሉ ይገዛ ዘንድ ከዳዊት ዘር የሆነውን ልጁን እንደሚያስነሳ ያመለክታሉ።

ዕብራውያን 1:8-9፣ መዝሙር 45:6-7 ይጠቅሳል። ይህ የንጉሣዊ ሠርግ ዝማሬ ጽድቅን የሚወድደውንና አመፅን የሚጠላውን ከዳዊት ወገን የሆነውን ሥርወ-መንግሥት በማክበር እግዚአብሔር ሁሉን እንደሚገዛ ያሳያል።

በዕብራውያን 2:11-12፣ ጸሐፊው መዝሙር 22:22 ይጠቅሳል። በዚህ ጥቅስ፣ ዳዊት የድሉን ደስታ ከሌሎች እስራኤላውያን ጋር እንዲካፈል ይጠየቃል። ኢየሱስም ድሉን ከአብርሃም ልጆች ጋር በመካፈል ይህንን ሥርወ-መንግሥታዊ ጭብጥ እንደፈፀመ ጸሐፊው እነዚህ ጥቅሶች በመጠቀም ያሳያል።

በዕብራውያን 10:5-7፣ ጸሐፊው መዝሙር 4:-6-8 ይጠቅሳል። በእነዚህ ጥቅሶች፣ ዳዊት ከእንስሳት መስዋዕት ይልቅ ሰውነቱን ለእግዚአብሔር እንዲያቀርብ ይጠየቃል። ጸሐፊውም ይህን ኢየሱስ በመስቀል ላይ ራሱን መሰዋቱ ሉዓላዊ እና የነገረ-ፍፃሜያዊ ትንቢት ምልዓት ከመሆኑ ጋር ያዛምደዋል።

እስካሁን ድረስ በዕብራውያን መጽሐፍ የተዘረዘሩትንና በነገረ-ፍፃሜ ክርስቶስ ጋር የተያያዙትን ደግሞም የጸሐፊውን ነገረ-መለኮታዊ አመለካከት የሚደግፉ የብሉይ ኪዳን ማረጋገጫዎችን ተመልክተናል። አሁን ደግሞ ጸሐፊው ስለመጽናት ያቀረበውን ማሳሰቢያ የሚጠቅሰውን ሦስተኛውን ደግሞም እንመለከታለን።

ስለ መጽናት የተሰጠ ምክር

ወደ ዕብራውያን ሰዎች የተጻፈው ደብዳቤ ጸሐፊ አድማጮቹ በእምነት እንዲፀኑ በበርካታ መንገዶች ያሳስባል። በዚህ የመጨረሻ ዘመን፣ ልጁን በመላክ በእነርሱ የጀመረውን ዓላማውን ለመፈፀም እግዚአብሔር በሥራ ላይ እንደሆነ የሚያመለክቱ በርካታ ጥቅሶችን ከብሉይ ኪዳን ይጠቅሳል። በተለይም በምዕራፍ 11 በመከራ ውስጥ በእምነታቸው ፀንተው እንዳለፉ የተጠቀሱት አባቶች፣ የፅናት ታላቅ ተምሳሌቶች ሆነው ተጠቅሰዋል። በተለይ ክርስቶስ ራሱ “ነውርን ንቆ፣ በፊቱም ስላለው ክብር በመስቀል ታግሦ” ተብሎ ተጠቅሷል። ይህም በዚህ ዘመን የሚኖሩ ክርስቲያኖች ሊከተሉት የሚገባ ተምሳሌት ነው። (ዶ/ር ሲሞን ቫይበርት)

በቀደመው ትምህርታችን፣ የእብራውያን ጸሐፊ በምዕራፍ 13:22 ውስጥ “የምክር ቃል” በማለት አጠቃላይ መፅሐፉን እንደገለጠው ጠቅሰናል። በትክክል ቆጥራችሁ ከሆነ፣ ዕብራውያን ወደ 30 የሚጠጉ የምክር ቃሎችን አካትቷል። ወደፊት እንደምንመለከተው፣ እያንዳንዱ ምክር አንድን ጉዳይ የሚዳስስ ሲሆን፣ በጥቅሉ ግን ሁሉም ቀደምት ተደራሲያኑ ለክርስቶስ ታማኝ ሆነው እንዲዘልቁ ጥሪ እንዲያስተላልፉ ተደርገው የተቀረፁ ናቸው።

በትምህርታችን በዚህኛው ነጥብ ላይ፣ ጸሐፊው ስለመፅናት የሰጣቸውን ሁለት ወሳኝ ምክሮች እንመለከታለን። በመጀመሪያ፣ ጸሐፊው ከተደራሲያኑ ስለሚጠብቀው ምላሽ ጥቂት ሃሳብ እንሰነዘራለን። ሁለተኛ ደግሞ፣ ተደራሲያኑን እንዲፀኑ እንዴት እንዳነሳሳቸው እንመለከታለን። አስቀድመን ጸሐፊው ሊያይ የሚፈልገውን ምላሽ መጠን እንመልከት።

ምላሾች

ሊጠቀሱ ከሚገባቸው የእብራውያን መጽሐፍ ገፅታዎች አንዱ ጸሐፊው ከተደራሲያኑ የሚጠብቀው ምላሽ መጠን ልክ ነው። እንግዲህ ጥንታዊ ቋንቋዎችን ማለትም የአዲስ ኪዳንን ዘመን የግሪክኛ ቋንቋ ዓይነት ስናነሳ፣ ለእያንዳንዱ መግለጫ ትርጓሜ ማግኘት አዳጋች ነው። ስለዚህ፣ በጥቂት ግልፅ ምሳሌዎች ላይ ብቻ እናተኩራለን። በጥቅሉ፣ ተደራሲያኑ መጽሐፉን በስሜት፣ በጭብጥና በባህርይ ረገድ እንዲያዘምዱለት ጸሐፊው ያበረታታቸዋል። ቀደምት ተደራሲያኑ መፅናት ይችሉ ዘንድ፣ ለእነዚህ ምላሾች መጠን ልክ ትኩረት ሊሰጡ ይገባቸዋል።

በመጀመሪያ፣ ጸሐፊው ተደራሲያኑን የሚመክረው ስለ እምነታቸው ስሜታዊ መግለጫዎች ጉዳይ ነው። በዕብራውያን 3:8:15፣ “ልባችሁን እልክኛ አታድርጉ” ይላቸዋል። በተመሳሳይ ምዕራፍ ቁጥር 13 ውስጥ፣ “... ከእናንተ ማንም እልክኛ እንዳይሆን፣ ... በእያንዳንዱ ቀን እርስ በርሳችሁ ተመካከሩ” ይላል። በተመሳሳይ ሁኔታም በ4:1 ውስጥ “እንጠንቀቅ” ይላል ወይም ቃል በቃል ስናስቀምጠው፣ በተለይም በዚህ አውድ “ወደ ዕረፍቱ ሳንገባ እንዳንቀር እንፍራ” ይላል። ስለዚህም ተደራሲያኑን በ4:16 ውስጥ “በእምነት እንቅረብ” በማለት ወደ ጸጋው ዙፋን ለእረዳታ እንዲቀርቡ

ያበረታታቸዋል። በ10:22 ደግሞ፣ “በተረዳንበት እምነት በቅን ልብ እንቅረብ” ይላቸዋል። በ10:35፣ “ድፍረታችሁን አትጣሉ” በማለት ይመክራቸዋል።

ለዕብራውያን ጸሐፊ ስሜት ነክ የሆኑት ጉዳዮች ወሳኝ የሆኑትን ያህል፣ ተደራሲያኑ ከጭብጥም ረገድ ጽሑፉን እንዲያዘምዱለት ስለሚሻ በዚያም ረገድ ይመክራቸዋል። ከእግዚአብሔር የተቀበላቸው መልእክቶቹ ነገረ-መለኮታዊ አስተምህሯቸውንና የእምነት አቋማቸውን እንዲያቀኑ ይፈልጋል። ለምሳሌ፣ በእብራውያን 2:1 “ስለ ሰማነው ነገር አብልጠን እንጠንቅቅ” ይላቸዋል። በ3:1፣ “ክርስቶስን ተመልከቱ” በማለት ያሳስባቸዋል። በ6:1 ደግሞ፣ “ስለ ክርስቶስ መጀመሪያ የሚነገረውን በመተው” በመረዳታቸው እያደጉ እንዲሄዱ ያሳስባቸዋል።

ማራኪ በሆነ መንገድ፣ በመጀመሪያ አካባቢ ስለ ባህርያዊ መለጫዎች ፀሐፊው ጫን ብሎ አልጠቀሰም። እርግጥ ነው፣ ምክሮች አብዛኛውን ጊዜ ባህርያዊ እንደምታዎቻችን አሏቸው፣ ሆኖም ባህርይ ነክ ምክሮቹ በግልፅ የተቀመጡት በመጽሐፉ ማብቂያ አካባቢ ነው። በዕብራውያን 12:16፣ “ለዚህ ዓለም የሚመች ሰው እንዳይገኝ” በማለት ያስጠነቅቃል። በ13:1-19፣ እንግዳ ስለመቀበል፣ ስለትዳር፣ የክርስቶስን ስም ስለመጥራትና በጎ ስለማድረግ ይመክራቸዋል።

እነዚህ ምክሮች የዕብራውያን ፀሐፊ ተደራሲያኑ ለመጽሐፉ እንዲሰጡት የሚፈልገውን ምላሽ በብዙ መንገዶች ያስረዳሉ። ለክርስቶስ የታመነ አገልግሎት ለመስጠት ይችሉ ዘንድ በስሜት፣ በሃሳብና በባህርይ ረገድ ግንዛቤ ሊኖራቸው እንደሚገባ በግልፅ ያሳስባሉ።

የዕብራውያን ጸሐፊ ምክሮች በርካታ ምላሾችን እንደሚጠብቁ ተመልክተናል። አሁን ደግሞ፣ ስለ መጽናት አሉታዊና አዎንታዊ ተነሳሽቶቻችን ጸሐፊው እንዴት እንዳቀረባቸው እንመልከት።

ተነሳሽቶቻችን

በአንድ በኩል፣ ጸሐፊው አብዛኞቹን ምክሮቹን በቅርበት የሚያቆራኘው ከአዎንታዊ ተነሳሽቶቻችን ጋር ነው። ለምሳሌ፣ በዕብራውያን 4:13-16፣ ጾጋንና እርዳታን ከክርስቶስ ስለመቀበል ይጠቅሳል። በ13:16፣ አንዳንድ ድርጊቶች እግዚአብሔርን ደስ እንደሚያሰኙ በመግለጥ ተደራሲያኑን ያበረታታል። ጸሐፊው ደግሞ ደጋግሞ የሚያነሳው ደግሞ፣ ዘላለማዊ ብድራት የተቀደሰ ሕይወት ለመኖር የሚያነሳሳ መሆኑን ይጠቅሳል። በዕብራውያን 10:35፣ እንዲህ ይላል፡

ታላቅ ብድራት ያለውን ድፍረታችሁን አትጣሉ(ዕብራውያን 10:35)

በሌላ በኩል ደግሞ፣ የዕብራውያን ጸሐፊ ተደራሲያኑን ለመምከር፣ አሉታዊ ተነሳሽቶቻችንም ይጠቅሳል። እነዚህ ምክሮች በተቀዳሚነት ስለመለኮታዊ ፍርድ የሚያስጠነቅቁ ናቸው። ለምሳሌ፣ በዕብራውያን 2:2-3፣ መላእክትን ያልታዘዙ መቀጣታቸውን ያወሳል። ታዲያ፣ በክርስቶስ የተገለጠውን መዳን ወንጌል ያከፋፋ ከእግዚአብሔር ፍርድ እንዴት ያመልጣል? በ6:4-8 ወደ ኋላ የሚንሸራተት ሰው “የተረገመ የመሆን አደጋ” ውስጥ እንደሆነ ያስጠነቅቃል። በ10:26-31 የእግዚአብሔርን ጠላቶችና ተቃዋሚዎችን ሊበላ ስላለው የሚያስፈራ የእሳት ፍርድ ያስጠነቅቃል።

ከዕብራውያን መጽሐፍ ዐቢይ መሪ ሃሳቦች አንዱ የመጽናት አስፈላጊ ነው። ተደራሲያኑ በጽናት እንዲቆሙ፣ በጽናት እንዲገፉ፣ እንዳይፈገፍጉ ያስሰበበትን፣ ደግሞም በክርስትና ሕይወታቸው እንዲገሰግሱ በብርቱ የሰበከበትን ሃሳብ ወደ ጎን ትታችሁ የዕብራውያንን መጽሐፍ ማንበብ አትችሉም። ታዲያ፣ ያንን እንዴት ነው የገለጠው? እኔ እንደማስበው እርሱ ያደረገው ማበረታቻዎችን ከማስጠንቀቂያዎቹ ጋር አመጣጥኖ ማቅረብ ሲሆን፣ ይህም የአንድ ሳንቲም ሁለት ገፅታ እንደሚባለው ዓይነት ነው። ከማበረታቻት አንፃር፣ የዕብራውያን መጽሐፍ በክርስቶስ እና በብሉይ ኪዳን ገፅ-ባህርያት፣ ህዝቦች እና ቃል ኪዳናት መካከል ታዋቂ ገፅፅኞችን ደግሞ ደጋግሞ፣ በመዘገብ ይታወቃል። እርሱ ከሙሴ ይበልጣል፤ የላቀ ዕረፍት አስገኝቷል፤ እርሱ ከሁሉ ታላቁ ሊቀ ካህን ነው፤ የእርሱ መስዋዕትነት አምሳያ የለውም የሚሉት ይጠቀሳሉ። እውን ነው፣ የዚህ ግልባጭ፣ ማስጠንቀቂያም አለበት። በዕብራውያን መጽሐፍ የተጠቀሱት ማስጠንቀቂያዎች ዓላማቸው ክርስቲያን ተደራሲያንን ለማንቃትና “እርሱ የክብር ጌታ ሆኖ ሳለ፣ ከነሙሉ ውብቱና ከብሩ ታላቁ ሊቀ ካህን ሆኖ ተሰጥቶኝ ሳለ፣ ባልፀና፣ ዐይኔን ከክርስቶስ ላይ ባነሳ፣ ከእርሱ ጋር መጓዘን በቋርጥ እና እርሱን መመልከቴን ባቆምሰ?” የሚለውን እንዲጠይቁ ለማስቻል እና ከእርሱ ውጪ ድነት የሌለ መሆኑን ማመልከት ነው። ስለዚህ ሁለቱም አዎንታዊ ማበረታቻ የሚሰጡ ሲሆን፣ ለእኛ ደግሞ የእምነታችንን ጀምሪና ፍፁም አድራጊ ኢየሱስ ክርስቶስን በመመልከት ፍጫችንን በፅናት ልንገርጥ እንደሚገባ አሉታዊ ቃና ያለውን ማጠንከሪያ በመስጠት ያሳስቡናል። (ዶ/ር ስቴፋን ጄ. ዌሉም)

የዕብራውያን ተደራሲያን ስለሚጠብቃቸው ፍርድ የተነገረው ቃል ተርጓሚዎችን ሲያስቸግራቸው ቆይቷል ምክንያቱም አቀማመጣቸው እውነተኛ አማኞች ድነታቸውን ሊያጡ ይችላሉ የሚሉ ስለሚመስሉ ነው። በዚህ ምክንያት፣ ክርስቲያኖች በእነዚያ ጉዳዮች ላይ አንዱ በአንዱ ሌላው በሌላኛው ጎን በመሰለፋቸው ምክንያት በዕብራውያን የተቀመጡት ክፍሎች የውጊያ አውድማዎቻቸው ሆነው ሰንብተዋል። ሁሉን ነገር-መለኮታዊ ጉዳይ በዝርዝር ለመመልከት ጊዜ ስለማይፈቅድልን ባንሞክርም፣ በእነዚህ ጉዳዮች ሁለት ገፅታዎች ላይ ሃሳብ እንሰነዝራለን።

በመጀመሪያ፣ የዕብራውያን መጽሐፍ ቴክኒካዊ ስልታዊ መለኮት እንዳልሆነ በልቡናችን ልናደርግ ይገባል። ይህን ስንል፣ ቅዱሳት መጻሕፍት አንዳንድ ቃሎችን ማለትም ድነትን እንኳን ሳይቀር ሲጠቅሱ ክርስቲያናዊ የነገረ-መለኮት ሊቃውንትና ነገረ-መለኮታዊ ትውፊቶች ከሚጠቅሱት በላቀ መንገድ የተለያዩ አማራጮችን ይጠቀማሉ። እንዲያውም፣ አንዳንድ ቤተክርስቲያናት አንዳንድ ነገረ-መለኮታዊ ቃላትን የሚጠቀሙት በቅዱሳት መጻሕፍት ከተጠቀሱበት እጅግ አጥብበው ነው። ምንም ዓይነት ነገረ-መለኮታዊ ግራ መጋባት ሊኖርብን አይገባም የሚል ገራገርነት የወለደው ተስፋ ከቋጠርን፣ እንዚህ ችግሮች ሳይወገዱ ይዘልቃሉ። ከዚህም ባሻገር፣ ይህ አቀራረብ የእኛን ጠባብ ትርጓሜ ወደ መጽሐፉ ውስጥ በግድ በማስገባት ወደ ማንበብ አደጋ ውስጥ ስለሚከትተን አደገኛ ነው። ይህ አደጋ በግልፅ የሚታየን የዕብራውያን ጸሐፊ ሃይማኖታቸውን የካዱትን ወይም ከክርስቶስ የኮበለሉትን የገለጠበትን መንገድ በውል ስንገነዘብ ነው።

በአንድ ወገን፣ የዕብራውያን ጸሐፊ ከሃዲዎችን “ጸድቀዋል” ብሎ አንድም ቦታ ያልጠቀሰ መሆኑን ልብ ማለት ይጠቅማል። በአዲስ ኪዳን፣ ይህ ቃል ለእውነተኛ አማኞች ብቻ የተቀመጠ ነው። በሌላ ጎን ደግሞ፣ ምንም እንኳን በሌሎች የአዲስ ኪዳን ክፍሎች ባይተቀሰም ወንጌላውያን

ምዕመኑ ያለ እያንዳንዱ ሰው በፅናት ክርስቶስን እንዲከተል ይፈልጋል። እንግዲያው ልናስምርባቸው የሚገቡ በርካታ ነጥቦች ይኖራሉ ማለት ነው። ማስጠንቀቂያዎች እውነተኛ ማስጠንቀቂያዎች ናቸው። ለማስመስል የቀረቡ አይደሉም። የማታለያ የቃላት ጋጋታዎችም አይደሉም። አንድ መጋቢ እሁድ ማለዳ ለማጎበረ ምዕመኑ እንደሚገልጠው አይነት በግልጥ የተነገሩ ማስጠንቀቂያዎች ናቸው። መጋቢው ግን ሁሉን አዋቂ አይደለም። በምጎበረ ምእመኑ የተገኘ ሰው ነፍስ ዘላለማዊ ዕጣ ፈንታ ምን ሊሆን እንደሚችል አያውቅም። ክርስቶስን እናምናለን ብለው መናገራቸውን ያውቃል፤ እንደ አዲስ ኪዳን ነገረ-መለኮት ግን እውነታውን የሚገልጠው ጊዜ ነው። ማለቴም፤ በሁሉም የሁሉ ምሳሌውን እንዳየነው፤ የካዱ ሰዎች፤ የእማኞችን ጎብረት የካዱ ሰዎች፤ ወደ ውጪ ሲወጡ፤ ቀድሞውኑም ከእኛ ወገን እንዳልነበሩ አረጋገጡ ማለት ነው፤ የሁሉን ለትንሿ እስያ መጻፍን ልብ ይሏል። እናም፤ በዚህም በዕብራውያን እንደምንመለከተው በክርስቶስ እናምናለን ለሚሉት በእውነት ግን የሚያውቁት መሆናቸውን ጊዜ ብቻ ሊገልጠው ለሚችለው ሰዎች ይጻፋል። ዶ/ር ቤሬ ጆስሊን

ስለ ዕብራውያን መጽሐፍ አወቃቀርና ይዘት በተመለከትነው ትምህርታችን፤ የመጽሐፉን ሦስት በተደጋጋሚ የተነሱ ይዘቶች አይተናል። አሁን ደግሞ ወደ ሁለተኛው ዐቢይ ነጥባችን ማለትም ወደ አሳማኙ አወቃቀር እንሸጋገራለን።

አሳማኝ አወቃቀር

ቀደም ባሉት ትምህርቶቻችን እንደተመለከትነው፣ የዕብራውያን መጽሐፍ ቀደምት ተደራሲያን በመከራ ውስጥ እያለፉ ነበር። በአቅራቢያቸው ያለውን የአይሁድ ማኅበረሰብ የሃሰት አስተምህሮ የመቀበሉ ፈተና ተስፋፍቶ ነበር። ስለዚህም የዕብራውያን ጸሐፊ በፍፁም እጅ እንዳይሰጡና በእነዚህ የስህተት አስተምህሮዎች ምክንያት ከክርስቶስ ዘወር እንዳይሉ ሊያሳስባቸው ይጽፋል። ታዲያ፣ የዕብራውያን ጸሐፊ ይህንን ዓላማውን ለማሳካት የመጽሐፉን ይዘት እንዴት አዋቀረው? ይህስ አሳማኝ አወቃቀር ምን መልክ አለው?

ይህንን የዕብራውያን አሳማኝ አወቃቀር በብዙ ደረጃዎች ልንመለከተው እንችላለን፤ ለአሁኑ ዓላማችን ግን፣ የመጽሐፉን አምስት ዐቢይ አንጻቦች እንመለከታለን። እነዚህ አምስት አንጻቦች ተደራሲያኑ ለክርስቶስ ታማኝ ሆነው እንዲዘልቁ ጸሐፊው እንዴት ሊያሳስባቸው ጥረት እንዳደረገ እንደንመለከት ያስችሉናል።

- የመጀመሪያው ዐቢይ አንጻ ስለ መላዕክት መገለጥ ባለው አመለካከት ላይ የሚያተኩረው በ1፡1-2፡18 የሚገኘው ነው።
- ሁለተኛው ዐቢይ አንጻ በሙሴ ሥልጣን ላይ የሚያተኩረው በ3፡1-4፡13 የሚገኘው ነው።
- ሦስተኛው ዐቢይ አንጻ ስለ መልካዲዎቹ የንጉሥ ካህንነት የሚያወሳው በ4፡14-7፡28 የሚገኘው ነው።
- አራተኛው ዐቢይ አንጻ በአዲሱ ኪዳን ላይ የሚያተኩረው በ8፡1-11፡40 የሚገኘው ነው።
- አምስተኛው ዐቢይ አንጻ ስለ ተግባራዊ ፅናት የሚያወሳው በ12፡1-13፡25 የሚገኘው ነው።

የመላእክት መገለጥ

የዕብራውያን ጸሐፊ አምስቱንም ዐቢይ አንጻቶች የተጠቀመው ተደራሲያኑ በመከራም ውስጥ እንኳን ለክርስቶስ ታማኝ ሆነው መዝለቅ እንደሚገባቸው ለማሳሰብ ነው። አስቀድመን በ1፡1-2፡18 መጽሐፉ ስለ መላእክት መገለጥ እንዴት እንደጠቀሰ እንመልከት።

ቀደም ባሉት ትምህርቶቻችን እንደገለጥነው፣ ከቁምራን የተገኙ የአይሁድ ጽሑፎችና የኤፌሶንና የቆላስያስ መጻሕፍትም ጭምር እንዳሳዩን በመጀመሪያው ክፍለ ዘመን ይኖሩ የነበሩ አይሁድ መላእክትን እንደ ኃያል፣ የከበሩ ደግሞም ለአናሳዎቹ የሰው ዘሮች መለኮታዊ መገለጥን እንደሚያመጡ ፍጥረታት ከፍ አድርገው ይመለከቱ ነበር።

በአካባቢው የነበሩ የአይሁድ ማኅበረሰብ ትምህርቶች መጽሐፍ ቅዱሳዊ መቆናጠጫ የነበራቸው ሲሆኑ ግን ለመላእክት ከልክ ያለፈ ክብር ይሰጡ ነበር። ይህም ለመላእክት የሚሰጥ የተጋነነ አክብሮት ክርስቶስን ለሚከተሉ ብርቱ ፈተና ሆኖ ነበር። እንዲያውም እኮ፤ ኢየሱስ ኢየሱስ ሥጋና ደም ያለው የሰው ዘር መሆኑን ሁሉ ያውቃል። ታዲያ እንዴት አንድ ሰው ከመላእክቱ መገለጥ ይልቅ የእርሱን ንግግሮች ሊከተል ይችላል?

የዕብራውያን ጸሀፊ ለእነዚህ ተግዳሮቶች ምላሽ የሰጠው በአምስት እርከኖች ነው። በመጀመሪያ፤ በዕብራይስጥ 1-4 ተደራሲያኑ ኢየሱስን መከተል ያለባቸው ኢየሱስ የእግዚአብሔር መለኮታዊ መገለጥ ወደር የለሽ ምንጭ ስለሆነ ሊያመለክታቸው ጽፏል። በብሉይ ኪዳን ዘመን እግዚአብሔር በመላእክትና በልዩ ልዩ መንገዶች መናገሩን ጸሐፊው እውቅና ይሰጣል። ሆኖም፤ በመጨረሻው ዘመን ንጉሣዊ ሊቀካህን ሆኖ ከመለኮት የተላከው ኢየሱስ፤ በመላእክት ከተሰጠው መገለጥ እጅግ የሚበልጥን መገለጥ ገልጦልናል በማለት ማሳመኛውን ያቀርባል።

በ1፡5-14፤ ኢየሱስ ከመላእክት ይበልጣል ምክንያቱም እርሱ ብቸኛው የእግዚአብሔር ልጅ መሆኑ ነው በማለት የዕብራውያን ጸሐፊ ያብራራል። ኢየሱስ ለዳዊት ቤት የተነገረውን መፈፀሙን ይጠቅሳል። በእግዚአብሔር ጠላቶች ላይ መሲሁ የእግዚአብሔር ልጅ ድል እንደሚቀዳጅ ለዳዊት የተነገረውንም ትንቢት ኢየሱስ ፈጽሟል። በንፅፅር ደግሞ፤ መላእክት በክርስቶስ ድነትን የሚወርሱትን ለማልገል የሚላኩ መናፍስት ብቻ መሆናቸውን ይጠቅሳል።

በ2፡1-4፤ ተደራሲያኑ በኢየሱስ ለታወጀው ታላቅ የድነት መልእክት ጥንቃቄ የተሞላበት ትኩረት እንዲያደርጉ ጸሐፊው ያሳስባል። በመላእክት የተላለፈውን መልእክት በተላለፉት ላይ የእግዚአብሔር ቅጣት እንዳረፈባቸው ያሳስባቸዋል። እናም፤ የእርሱ አንባቢዎች መዳናችን በሆነው በክርስቶስ የተገለጠውን መዳን ችል ቢሉ ከእግዚአብሔር ፍርድ ሊያመልጡ እንደማይችሉ ያሳስባል።

ዕብራውያን 2፡5-9 ኢየሱስ አሁን የመላእክትም ገዢ መሆኑን በማብራራት የክርስቶስን ሉዓላዊነት ያፀናል። ወደፊትም አማኞች በጠቅላላ ከእርሱ ጋር በመሆን በእነርሱ ላይ ይነግሣሉ። እግዚአብሔር ለጥቂት ጊዜ የሰውን ልጅ ከመላእክት ጥቂት እንዳሳነሰው ጸሐፊው ይጠቅስና፤ በሚመጣው ዓለም ግን የሰው ዘር በፍጥረተ ዓለሙ ላይ እንደሚገዛ ያመለክታል። ይህ ለሰው ዘር የተሰጠ የፍጻሜ ክብር ክርስቶስ አሁን በሰማያት እንደ ንጉሣዊ ሊቀካህን በነገሠበት ንግሥና ውስጥ ይታያል።

በመጨረሻም፤ በዕብራውያን 2፡10-18፤ ኢየሱስ የአብርሃም ዘር መሆኑን ጸሐፊው ይጠቅሳል። እናም ኢየሱስ የክብር ተካፋይ የሚያደርገው የአብርሃምን ዘር እንጂ መላእክትን አይደለም። ጸሐፊው በዚህ ክፍል ኢየሱስ ከአብርሃም ዘር ጋር ያለውን ትስስር ለማሳየት ዳዊትንና ኢሳያስን ይጠቅሳል። በተጨማሪም ኢየሱስ፤ በሰው ልጅነቱ፤ የወደቀውን ታላቅ መልእክት፤ የዲያቢሎስን ኃይል መስበርን ፀሐፊው ይጠቅሳል። ይህም መላእክትን ነፃ ለማውጣት ሳይሆን፤ የአብርሃምን ወገን ሞት ፍርሃት ነፃ ለማድረግ ነው። የክርስቶስ የሰው ዘርነት የህዝቡን ኃጢአት የሚያስተሰርይ መሃሪና የታመነ ሊቀ ካህን እንዲሆን አድርጎታል።

ያብራራላቸዋል። መልስን የሚሰጡት በእግዚአብሔር ፊት ነው። እናም በምድረ በዳ እንደቀሩት እንደ እስራኤላውያን ከመሆን ይልቅ ወደ እርሱ ዕረፍት ለመግባት ሊጋደሉ ይገባል።

የመልከዴዴቅ ክህነት 4:14-7:28

የዕብራውያን ጸሐፊ ስለ መላእክት መገለጥና ስለ ሙሴ ሥልጣን ካወሳ በኋላ፣ በዕብራውያን 4:14-7:28 ውስጥ ስለ መልከዴዴቅ የንጉሥ ካህንነት በማንሳት የአይሁድ መምህራንን ይሞግታል።

ቀደም ባለው ትምህርታችን፣ በቁምራን ስለተገኘውና 11QMelchizedek or The Midrash on Melchizedek ስለተባለው ምንባብ ጠቅሰናል። ምንባቡም መልከዴዴቅን እንደ ሰማያዊ አካልና በመጨረሻውም ዘመን የመጨረሻውን የመደምደሚያ ስርየት በፈፀም የእግዚአብሔር መንግሥት አገልጋይ እንደሚሆን ይገልጻል። ከቀደምት ተደራሲያኑ መካከል አንዳንዶቹ በዚህ ዐይነቱ ትምህርት ግልፅ ግራ መጋባት ውስጥ ገብተው ነበር። ነገሩም፣ መልከዴዴቅን መጠበቅ ትተው ኢየሱስን እንደ እግዚአብሔር የንጉሥ ሊቀካህን ለምን ይጠብቃሉ? እናም የዕብራውያን ጸሐፊ ኢየሱስ እንደ መልከዴዴቅ ሥርዓት እውነተኛ የንጉሥ ካህን መሆኑን ያሳያል።

ይህ አንጻር በአራት ክፍሎች ይከፈላል። አንደኛውና ሦስተኛው ክፍሎች ክርስቶስን ከመልከዴዴቅም የሚልቅ አድርገው እንዲይዙት ያሳስባሉ፣ ሁለተኛውና አራተኛው ደግሞ ምክንያቱን ይነግሩናል።

በዕብራውያን 4:14-16፣ ጸሐፊው የመልከዴዴቅን ርዕስ ጉዳይ የሚያነሳው ተደራሲያኑ እምነታቸውን አፅንተው እንዲይዙ ለማሳሰብ ነው። ኢየሱስ ፍፁም ሰው፣ ኃጢአት የሌለበት፣ ታላቅ ሊቀካህንና አማኞች በሚያስፈልጋቸው ጊዜ ሊረዳቸው የሚችለውን ጸጋና ምህረት እንዲቀበሉ ለማድረግ ወደ ሰማይ የወጣ መሆኑን አፅንጾት በመስጠት ያበረታታቸዋል።

በ5:1-10፣ ኢየሱስ እንዴት እንደ መልከዴዴቅ ሥርዓት የንጉሥ ሊቀ ካህን ሊሆን እንደቻለ የዕብራውያን ጸሐፊ ያብራራል። ኢየሱስ በመታዘዙና በመከራው የክህነትን መመዘኛ አሟልቷል። ሆኖም ለዚህ ሥልጣን የይገባኛል ጥያቄ አላቀረበም። ጸሐፊው ከመዝሙር 2:7 እና ከመዝሙር 110:4 በመጥቀስ፣ እስራኤላውያን ከመልከዴዴቅ ይጠብቁት የነበረው ተስፋ በዳዊት ስርወ-መንግሥት እንደሚፈፀም ያመለክታል። እናም ኢየሱስ እንደ መልከዴዴቅ ሹመት የንጉሥ ሊቀካህን ይሆን ዘንድ እግዚአብሔር ወስኗል። በዚህ መንገድ፣ ለሚታዘዙት ሁሉ የዘላለም ድነት ምንጭ ሆኗል።

ዕብራውያን 5:11-6:12 የዕብራውያን ተደራሲያን ከመጀመሪያ ትምህርት ወደ በሰለው ትምህርት እንዲሸጋገሩ ረዘም ያለ ማሳሰቢያ ያቀርብላቸዋል። ጸሐፊው ስለ ክርስቶስና ስለ መልከዴዴቅ ያቀረበውን ትምህርት ተደራሲያኑ ሊረዱ እንደሚያዳታቸው ይገነዘባል። ሆኖም በመረዳት ባለጠግነት እንዲያድጉና ከከህደት እንዲጠበቁ ያበረታታቸዋል። በአንዱ እውነተኛ የንጉሥ ታላቅ ሊቀካህን ካለመኑ፣ ዳግመኛ የኃጢአት ስርየት እንደማይቀርላቸው ያስጠነቅቃቸዋል። ጸሐፊው ለተደራሲያኑ ትልቅ ተስፋ አለው፣ ሆኖም ከስንፍናቸው ሊመለሱና እግዚአብሔር የገባላቸውን የተስፋ ቃል ለመውረስ በእምነት የፀኑትን እንዲመስሉ ያሳስባል።

በዕብራውያን 6:13-7:28፣ ጸሐፊው ኢየሱስ የመልከጼዴቅ የንጉሥ ሊቀካህንነት ፍጻሜ ስለመሆኑ የጀመረውን ዘገባ ይቀጥልበታል። በተለይም፣ የኢየሱስ የንጉሥ ካህንነት፣ ከሌዋውያን ከህነት እጅግ የሚልቅ መሆኑን ያብራራል። ዕብራውያን ሲጻፍ በኢየሩሳሌም ቤተመቅደስ ይደረግ የነበረው ሥርዓት እንደቀጠለ ነበር። ይህም እውነታ የኢየሱስ ሞት በመቅደስ ውስጥ የሚደረገው የሌዋውያን የመስዋዕት ሥርዓት ማክተሚያ ነው የሚለውን የክርስትና አዋጅ የሚፈታተን ነበር። ለዚህ ተግዳሮት ምላሽ ለመስጠት፣ ጸሐፊው የአይሁድ መምህራን መልከጼዴቅ በመጨረሻው ዘመን መስዋዕትን ያስቀራል ብለው የሚያስተምሩትን በማንሳት ይጠቅሳል። የሚደመድመውም ኢየሱስ የዳዊት ታላቅ ልጅ፣ እንደ መልከጼዴቅ ሹመት ዘላለማዊ የንጉሥ ካህን ነው ብሎ እግዚአብሔር የማለበትን መዝሙር ዘመድ 110:4 በመጥቀስ ነው። ስለዚህ፣ ኢየሱስ የሌዋውያን የመስዋዕት ሥርዓት ማክተሚያ ሆኗል።

ኢየሱስ ከሌዋውያን ከህነት የሚልቅ መሆኑን ለማሳየት፣ ጸሐፊው በዘፍጥረት 14:20 መልከጼዴቅ ከእርሱ የሚልቅ መሆኑን ለማሳየት አብርሃም ዐሥራት እንደከፈለ ይጠቅሳል። ስለዚህም፣ የአብርሃም ዘር የሆነው ሌዊ፣ በአርሃም አማካይነት ተምሳሌታዊ በሆነ መንገድ ያንኑ አደርጓል ማለት ነው። እናም፣ ክርስቶስ እንደ መልከጼዴቅ ሹመት የንጉሥ ሊቀካህን እንደመሆኑ መጠን፣ ከሌዋውያን ከህነት እጅግ ሊልቅ ይገባል። የሌዋውያን መስዋዕት ፍጹም ስርዓትን አያስገኝም፣ ክርስቶስ ግን የመልከጼዴቅ የንጉሥ ከህነት ፍጻሜ እንደመሆኑ ለአንዴና ለመጨረሻ ስርዓትን አድርጓል።

ለሰባዊዎችና ለአስተማሪዎች፣ ከዕብራውያን መጽሐፍ ተወዳጅ ክፍሎች መካከል አንዱ፣ በብሉይ ኪዳን ማንነቱ በውል አይታወቅም በሚባለው ካህን እና ኢየሱስ መካከል የቀረበው ንፅፅር ነው። ጸሐፊው ይህንን ማገፊያ ከማቅረቡ በፊት፣ በሌዋውያን የአሮን ከህነት መካከል ንፅፅር ያደርጋል። የአሮን ከህነት ከዘር የሚወረስ ነው፣ ከአባት ወደ ልጅ ይተላለፋል፣ ነገዳም የሌዊ ነገድ ነው። የኢየሱስ ከህነት ግን እንዲህ አይደለም። እርሱ ከሌዊ ወገን ሳይሆን ከይሁዳ ነገድ ከዳዊት ወገን ነው። ምክንያቱም የአሮን ከህነት ይጠፋል፣ የአሮን ከህነት ከአባት ወደ ልጅ ይተላለፋል። በዚህ ተቃራኒ ግን፣ የኢየሱስ ከህነት ለዘላለም ነው። የእርሱ ከህነት ከዘላለም አስከ ዘላለም ነው፣ እርሱ ዛሬም ያው ካህን ነው። መልከጼዴቅ ካህን የመሆን ሰብዓዊ መብት የለውም፣ ሆኖም በታሪክ ውስጥ በእግዚአብሔር የተመረጠ ካህን ሆኖ ተገልጦ ተሰውሯል። ኢየሱስም ያንኑ በማድረግ በምድር አገልሎቱ ማብቂያ ከትንሣኤው በኋላ ወደ ሰማይ አርጓል።

ዶ/ር አልቪን ፓዲላ

በዕብራውያን መልእክት ውስጥ ሁለት ዓይነት ከህነቶች ተጠቅሰዋል። አንደኛው ትውፊታዊውና በአሮን ተጀምሮ በሌዊ ነገድ እየተከናወነ የዘለቀው፣ የሌዋውያን ከህነት ነው። ከዚያም ባልተለመደ መንገድ ቀደም ባለው የአባቶች ዘመን፣ በአብርሃም ዘመን ብቅ ያለው የመልከጼዴቅ የጌታ ካህን፣ የጌታ ሊቀ ካህን፣ ከህነት ነው። እናም ኢየሱስ ከሁለቱም ጋር ተነጻፅሯል፣ በአንድ በኩል ከሌዋውያን ከህነት የሚልቅ መሆኑን ለማሳየት፣ በሌላ ጎን ደግሞ በሊቀ ካህንነቱ ከመልከጼዴቅ ጋር ለየት ባለ መንገድ የሚስተያይበት ሲሆን፣ የእርሱ ከህነት ግን የዘላለም ነው። ስለ መልከጼዴቅ የምናውቀው ወላጆች የሌሎች መሆኑን፤ ወደ ገሃዱ ዓለም የመጣበት ምንም ዝርያ እንደሌለው፤ ከአብርሃም እጅግ የሚልቅ ነበር ምክንያቱም አብርሃም ለእርሱ ዐሥራት አውጥቷል፣ ዐሥራት የሚከፍለውም ታናሹ ለታላቁ መሆኑ

ይታወቃል። ግን ያ የሊቀ ካህን ሥርዓት፣ በሁሉ ረደግ ከሁሉ የሚበልጠው ከህዝብ ሁሉ ማለትም በእስራኤል ታሪክ ውስጥ ይሁዲነትን ከመሠረቱ አባቶች ሁሉ ዐሥራትን ይቀበላል፤ ያም የመልከጼዴቅ አምሳያ የሚጸና ነው። የክርስቶስ ከህነት፣ አዲሱ ከህነት የሚከናወነው እንደ መልከጼዴቅ ሥርዓት ነው። ዶ/ር ኤድዋርድ ኤም፣ ኬዚሪያን

አዲሱ ኪዳን 8:1-11:40

አራተኛው ዐቢይ አንጓ፣ በዕብራውያን 8:1-11:40 የሚገኘው፣ በአዲሱ ኪዳን ላይ ያተኩራል። በዚህ ስፍራ፣ የዕብራውያን ጸሐፊ አዲሱ ኪዳን የአሮጌው የበላይ እንዴት እንደሆነ በማውሳት ክርስቶስ በእግዚአብሔር የተቀባው የንጉሥ ሊቀ ካህን ስለመሆኑ ያብራራል።

“አዲስ ኪዳን” የሚለው ቃል የተወሰደው ከኤርምያስ 31:31 ነው። በዚህ ጥቅስ፣ ነቢዩ የሚተነብየው በመጨረሻው ዘመን እስራኤልና ይሁዳ ከተጋዙ በኋላ እግዚአብሔር ስለሚሰጣቸው የፍጻሜ ተሃድሶ ኪዳን ነው። ይኸው ተመሳሳይ የነገረ ፍጻሜ ኪዳን በኢሳያስ 54:10 እና በሕዝቅኤል 34 እና 37 የሰላም ኪዳን ተብሎ ተጠርቷል። እናም፣ በዚህ ነጥብ፣ የዕብራውያን ጸሐፊ በመጨረሻው ዘመን ስለሚመጣው ስለ መልከጼዴቅ የጀመረውን ሃሳብ ይገታና ወደ አዲሱ ኪዳን ዘወር ይላል።

ይህ የዕብራውያን አንጓ ስምንት ዐቢይ ክፍሎችን ይዟል። በመጀመሪያ፣ ዕብራውያን 8:1-13 ኢየሱስ በሰማያት ያለፈ የአዲሱ ኪዳን መካከለኛ የመሆኑን ሃሳብ ያስተዋውቃል።

በቁጥር 1 እና 2፣ ጸሐፊው “የተናገርነውም” በማለት ነጥሎ ይገልጣል። ክርስቶስ፣ ታላቁ የንጉሥ ካህን፣ “በሰው ሳይሆን፣ በጌታ በተሠራችው እውነተኛ ድንኳን” በሰማያት እያገለለ መሆኑን ያብራራል።

በሌላ አባባል፣ የሌዋውያን ከህነት በምድር ያንን ተግባር አከናውኗል። ከህነታቸው የተመሠረተው ግን በህግ ነው። በብሉይ ኪዳን፣ ከሙሴ ጋር የተፈፀመው ኪዳን ምድራዊውን የሌዋውያን ከህነት መሥርቷል፤ ከእስራኤል ኃጢአት የተነሳ ግን አልተሳካም።

በንፅፅሩ፣ በኤርምያስ 31 የተቀመጠው ኪዳን አይወድቅም፣ ዕብራውያን 8:6 እንዲህ ያስቀምጠዋል።

አሁን ግን በሚሻል ተስፋ ቃል በተመሠረተ በሚሻል ኪዳን ... (ዕብራውያን 8:6)

እነዚህ “የሚሻሉ ተስፋዎች” የእግዚአብሔርን ህዝብ ፍፁም ተሃድሶ እና የኃጢአታቸውንም የዘላለም ይቅርታ ያስገኛሉ።

በዕብራውያን 9:1-28፣ የዕብራውያን ጸሐፊ የኢየሱስ ንጉሣዊ ከህነት ከሌዋውያን ከህነት ይልቃል የሚለውን ሃሳብ አስፋፍቶ ይገልጻል። ይህንን ክፍል የሚጀምረው ስለ ሙሴ ምድራዊ ድንኳን ሥርዓት በማውሳት ሲሆን፣ በዚያም ከእግዚአብሔር ሰማያዊ መቅደስ ጋር የሚመሳሰሉ ገፅታዎችን ይገልጣል። በተጨማሪም፣ በዘሌዋውያን 16:34 ስለታዘዘው በዓመታዊው የስርየት ቀን ስለሚፈፀመው የከህነት ሥራ ያብራራል። ይህም የሚያሳየው በምድራዊው ድንኳን የሚቀርቡ

መልካም፣ እኒህ አይሁድ አማኒያን ደክመዋል፣ ዝለዋል፣ በመከራም ውስጥ ናቸው። ጉዳዩ በቤተክርስቲያን የታሪክ ዘመን ሁሉ ክርስቲያኖች ይኸው ይደርስባቸዋል። እነዚህ ግን ደክመዋል እናም እምነታቸው እዋገቱ ነው። እናም፣ ቤታቸው ምስቅልቅሉ ወጥቷል። እስከመስዋዕትነት የሚያደርስ ፈተና ገና አልገጠማቸውም ሆኖም፣ ከአድማስ ባሻገር እየገሰገሰ የሚመጣ ይመስላል፣ ስለዚህ በእምነታቸው ገና በርካታ ፈተና ይጠብቃቸዋል። እናም ሁሉን እርግፍ አድርገው ወደ አሮጌው መንገዳቸው እንዲመለሱ የሚገፈጉላቸው ብዙ ነው። ስለዚህ የዕብራውያን ጸሐፊ በክርስቶስ ወደማመን ለመጡበት ለአዲሱ ኪዳን እውነተኛ ሆነው ይዘልቁ ዘንድ ሊያበረታታቸው ይጽፍላቸዋል።

ዶ/ር ኬ. ኤሪክ ቶኔስ

ይህንን ተከታታይ ማሳሰቢያ በማስከተልም፣ ጸሐፊው በ11:40 ውስጥ ትኩረቱን ወደሚያደነው እምነት ዘወር ያደርጋል። የዕብራውያን ተደራሲያን ቀደም ባሉ ዘመናት በመከራ ያለፉ ከዚያም የበለጠን መከራ ለመቀበልም ዝግጁ እንደነበሩ ቀደም ብለን ጠቅሰናል። ስለዚህ በመከራ ወቅት እንዳያፈገፍጉ ጸሐፊው ያበረታታቸዋል።

ከዚያም በማስከተል በመከራ ውስጥ ጸንተው ያለፉ በርካታ የብሉይ ኪዳን የእምነት አባቶችን በመዘርዘር ሊል የፈለገውን ያመለክታቸዋል። እነዚህ የታመኑ አባቶች በሕይወት ዘመናቸው፣ የተገባላቸውን የተስፋ ቃል አልወረሱም ምክንያቱም የእግዚአብሔር ተስፋ ለፍቅ ዘመን ነበርና ነው። ሆኖም፣ የዕብራውያን ጸሐፊ እንዳብራራው፣ ክርስቶስ ተመልሶ ሲመጣ ጸሀፊውና ተደራሲያኑ በክርስቶስ ፍፁማን ይሆናሉ።

ተግባራዊ ፅናት 12:1-13:25

የመጨረሻው ዐቢይ አንጓ፣ በዕብራውያን 12:1-13:25 በተግባር የመፅናትን መሪ ሃሳብ በማብራራት የዕብራውያንን መጽሐፍ ወደ ድምዳሜው ያመጣዋል። ይህ አንጓ ረጃጅም ማሳሰቢያዎችንና ማብራሪያቸውን ይዟል። ለእኛ ዓላማ ን፣ ማሳሰቢያዎቹን ጠቅለል አድርገን እናቀርባለን።

የዕብራውያን ጸሐፊ ወደ መጽሐፍ መደምደሚያ ሲገሰግስ፣ ስለ ሕይወት የተለያዩ ጉዳዮች ፈጠን ፈጠን እያለ ማሳሰቢያ ይሰጣል። በብዙ ረገድ፣ ይህኛው ክፍል በተግባራዊ ነገሮች ላይ ያተኮረ ነው፣ በተለይም፣ ተደራሲያኑ እንዲከታተሏቸው በሚፈልጋቸው ባህርያት ላይ ያተኮራል። ጸሐፊው ከዚህም ባሻገር ይህንን እድል በመጠቀም የክርስቶስ ተከታዮች የሚያገኟቸውን ታላላቅ በረከቶች አርቀው እንዲያዩ ያበረታታቸዋል ልባቸውንም ያሞቀዋል።

እነዚህ ማሳሰቢያዎች መደምደሚያውን በማስከተል በአምስት ጥቅል ጎራዎች ይከፈላሉ። በዕብራውያን 12:1-3፣ ልክ እንደ ሯጭ፣ ተደራሲያኑ እንዲፀኑ ያሳስባል። ይህንንም ለማድረግ ኃጢአትን በማስወገድ፣ እስከ ፍፃሜ የፀናውን ክርስቶስን መመልከት ይገባቸዋል።

ዕብራውያን 12:4-13፣ መከራን ከእግዚአብሔር እንደተቀበሉት የአባት ቅጣት በመቁጠር እንዲፀኑ ያሳስባል። ጸሐፊው ይህንን አስተሳሰብ የሚደግፈው ከምሳሌ 3:11-12 በመጥቀስ ነው።

ይህም ነገር በምትታየዋቸው ቤተክርስቲያን ውስጥ የሚኖረንን ዕይታ የሚያቀና አተያይ ነው።
ቄስ ሚካኤል ጁግሎዶ

በዕብራውያን 13:1-19፣ ተደራሲያኑ በዕለት ከዕለት ሕይወታቸው ታማኝ እንዲሆኑ ጸሐፊው ያበረታታቸዋል። እርስ በርስ መዋደድ፣ በውጪ ያሉትንና እስረኞችን ማሰብ፣ ትዳርን ማክበርን፣ ያለኝ ይበቃኛል ማለትን፣ መሪዎቻቸውን ማሰብን ይጠቅሳቸዋል። በተጨማሪም የክርስቶስን መከራ በሕይወታቸው ለመካፈል ሲሉ በዙሪያቸው ያለውን የአይድን እንግዳ ትምህርት እንዲቃወሙ ያሳስባቸዋል። የምሥጋና መስዋዕትን እንዲያቀርቡ፣ መልካምን እንዲያደርጉና እርስ በርስ እንዲረዳዱ ያሳስባቸዋል። ለው ለእርሱና ለባልደረቦቹ እንዲጸልዩለት በመለመን ይህንን ክፍል ይደመድማል።

በመጨረሻም፣ በዕብራውያን 13:20-25፣ ጸሐፊው መጽሐፉን ይደመድማል። በቁጥር 20 እና 21፣ ኢየሱስን ከሙታን ያስነሳው፣ እግዚአብሔር፣ በእነርሱ ውስጥ እንዲሠራና ክብርንና ምሥጋናን እንዲቀበል በመጸለይ የመሰናበቻ ቡራኬ ያቀርባል። ከዚያም በቁጥር 22፣ ለተደራሲያኑ “የምክርን ቃል እንዲታገሡ” ወይም ለእነርሱ ያቀረበውን መልእክት እንዲቀበሉ ጥሪ ያቀርባል። ደብዳቤውንም በተለያዩ ስላምታዎች ይደመድማል።

ማጠቃለያ

በዚህ ትምህርት፣ የዕብራውያንን መጽሐፍ አወቃቀርና ይዘት ተመልክተናል። በክርስቶስ በሚመጣው የመጨረሻው ዘመን ተከታታይ ይዘት ላይ አትኩረናል። የጸሐፊውን አመለካከት የሚደግፉ የብሉይ ኪዳን ክፍሎችን አይተናል። ስለ መጽናት ያቀረባቸውንም ማሳሰቢያዎች ዳስሰናል። የክርስቲያን እምነት አስመልክቶ በአካባቢያቸው ካሉ የአይሁድ አስተምህሮዎች የሚገጥማቸውን ፈተና ሊወጡ የሚችሉበትን መንገድ ለማሳየት ያቀረባቸውን ተከታታይ መሪ ሃሳቦች እንዴት እንዳስተሳሰራቸው በማመልከት የመጽሐፉን አሳማኝ አወቃቀር ተመልክተናል።

የዕብራውያን መጽሐፍ ለክርስቶስ ተከታዮች ታላቅ ቅርስ ነው። ነገረ-መለኮታዊ ትንታኔው ክርስቶስ ለእኛ የሠራቸውን ሥራዎች ሁሉ በጥልቀት ይዳስሳል። ክርስቶስን መከተል ማለት ምን ማለት እንደሆነም ልብን ዘልቆ የሚገባ መልእክት አለው። የዕብራውያን መጽሐፍ ቅዱሳት መጻሕፍትን የሥልጣኖቻችን ሁሉ ምንጭ ወደ ማድረግ እንድንመለስ እና ክርስቶስንም የእግዚአብሔር ተስፋዎች ሁሉ ፍፃሜ አድርገን እንድንቀበል ጥሪ ያቀርብልናል። እርሱ ለእኛ ያዘጋጀልንን፣ ያቺን የማትናወጠዋን መንግሥት እስከምንወርስባት እስከዚያች ቀን ድረስ በምሥጋና በተሞላ ልብ ክርስቶስን እንድንወድድና እንድናገለግል ይማግኛል።